

НАПРЯМ 3. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-499-6-20>

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ясінська Алла Іванівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри обліку та аналізу,

Національний університет «Львівська політехніка»

Река Володимир Іванович

аспірант кафедри обліку та аналізу,

Національний університет «Львівська політехніка»

Управлінський облік на підприємствах будівельній галузі є невід'ємною частиною ефективного ведення бізнесу, оскільки забезпечує контроль витрат, планування ресурсів і аналіз прибутковості проектів. Враховуючи складні і динамічні умови ринку, змінні ціни на будівельні матеріали та необхідність контролювати виконання кількох проектів одночасно, роль управлінського обліку постійно зростає. Він дозволяє оперативно отримувати важливу фінансову інформацію, ухвалювати виважені рішення та мінімізувати ризики.

З огляду на масштабність і складність будівельних проектів, використання сучасних інформаційних систем є обов'язковою умовою ефективного управлінського обліку. Автоматизовані системи допомагають здійснювати бюджетування, вести оперативний контроль фінансових потоків, аналізувати економічну ефективність проектів та своєчасно формувати звітність. Завдяки цифровим технологіям процес управління будівельною діяльністю стає більш прозорим і передбачуваним, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

Однією з ключових особливостей будівельної сфери є тривалість виробничого циклу, який включає кілька етапів: планування, проектування, закупівлю матеріалів, виконання будівельних робіт і здачу об'єкта в експлуатацію. Кожен із цих етапів потребує окремого контролю витрат і ефективності використання ресурсів. Для цього важливо визначати ключові фінансові параметри: маржинальну вартість об'єкта, рівень рентабельності проекту, відхилення від бюджету, витрати на автопарк, роботу субпідрядників, потребу в техніці та обсяг закуплених матеріалів (табл. 1).

Ключові параметри управлінського обліку в будівництві

Ключові параметри управлінського обліку	Значення в будівництві
Маржинальна вартість об'єкта	Оцінка прибутковості проекту з урахуванням величини витрат
Відхилення від бюджету	Контроль перевищення або економії витрат
Рентабельність проекту	Аналіз прибутковості кожного окремого проекту
Витрати на будматеріали	Моніторинг закупівель та складських залишків
Необхідність техніки	Оцінка потреби у власній або орендованій спецтехніці
Витрати на автопарк	Контроль витрат на паливо, амортизацію, обслуговування техніки
Робота субпідрядників	Оцінка ефективності аутсорсингу та контроль витрат
Тривалість будівництва	Планування та оптимізація виробничих процесів

Варто зазначити, що сучасні інформаційні технології відіграють ключову роль в оптимізації управлінського обліку будівельних підприємств. Автоматизація основних процесів сприяє зниженню ризиків, підвищенню точності аналізу та оперативності прийняття рішень. Одним із найефективніших рішень є впровадження ERP-систем (Enterprise Resource Planning), які інтегрують фінансовий, матеріальний, технічний і кадровий облік в єдину інформаційну базу, що дозволяє керівництву компанії отримувати повну картину про стан справ у режимі реального часу і приймати обґрунтовані рішення.

Загалом, аналіз наукових публікацій [1–5] підтверджує, що цифрові технології відкривають нові можливості для покращення управлінського обліку на будівельних підприємствах. Однак, для їх ефективного впровадження необхідно враховувати фінансові, технічні та організаційні аспекти, а також рівень підготовки персоналу. Науковці зазначають, що впровадження цифрових технологій в системі управлінського обліку будівельних підприємства має значні переваги, зокрема:

- впровадження автоматизованих ERP-систем у будівництві дозволяє значно скоротити витрати часу на обробку фінансових даних і підвищити точність прогнозування бюджетів;

- використання хмарних платформ для ведення управлінського обліку, забезпечує гнучкий доступ до фінансових показників у режимі реального часу, що є актуальним для великих інфраструктурних проєктів, де потрібен оперативний контроль за фінансовими потоками та ресурсами;

- цифровий документообіг та інтеграція технологій штучного інтелекту можуть значно зменшити рівень помилок у фінансовій звітності та підвищити ефективність управлінських рішень;

- інтеграції аналітичних інструментів і штучного інтелекту для прогнозування ризиків і оптимізації витрат;

– інтеграція CRM-систем із управлінським обліком дозволяє будівельним компаніям точніше прогнозувати попит і формувати клієнтоорієнтовані стратегії;

– використання роботизованих процесів для складання фінансових звітів дає змогу скоротити операційні витрати на 15-20%, що є суттєвим для будівельних підприємств із великим обсягом фінансових даних.

– впровадження Інтернету речей (IoT) у будівельних організаціях, зокрема, інтеграція даних із сенсорів у системи управлінського обліку забезпечує точний моніторинг витрат і ефективніше управління ресурсами на будівельних майданчиках, що сприятиме зменшенню втрат матеріалів та підвищенню рентабельності.

Будівельна галузь є однією з ключових сфер економіки, яка відзначається високою капіталомісткістю, складною організаційною структурою та значним рівнем фінансових ризиків. В складних умовах функціонування будівельної галузі та стрімкому розвитку цифрової трансформації ефективне управління неможливе без впровадження сучасних інформаційних технологій в систему управлінського обліку. Цифрові рішення дозволяють підвищити точність і швидкість обробки фінансової інформації, оптимізувати процеси планування та контролю витрат, а також забезпечити ефективну комунікацію між учасниками будівельних проєктів [1].

Попри значні можливості, багато будівельних компаній зіштовхуються з труднощами впровадження та адаптації сучасних інформаційних рішень. Серед основних проблем – високі витрати на цифровізацію, необхідність навчання персоналу та складності з інтеграцією нових технологій у вже існуючі бізнес-процеси. Крім того, відсутність єдиних стандартів та низький рівень автоматизації облікових процесів у будівельних підприємствах стримують розвиток галузі. Водночас успішні приклади використання інформаційних технологій, таких як ERP-системи, хмарні платформи та цифровий документообіг, демонструють значний потенціал для покращення ефективності управління та зниження ризиків у будівництві.

Список використаних джерел:

1. Semaniuk V., Zhukevych S. Management accounting as an information component of the diagnostics of the financial security of enterprises. *World of Finance*, no. 1 (74), Aug. 2023, pp. 133–44. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2023.01.133>
2. Богінська Л.О. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України. *Економічні студії*. 2018. № 2 (20). С. 22–28. URL: <https://journalsindexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/533556.pdf>
3. Хаустова В.С., Крячко Є.М., Бондаренко Д.В. Моделювання впливу факторів цифровізації на економічний розвиток країн світу. *Проблеми економіки*. 2024. № 2 (60). С. 61–73. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-61-73>

4. Марченко О., Коляденко Р. Цифрова трансформація будівельного бізнесу: тенденції та перспективи. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 4 (04). С. 20–26. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.4-4>

5. Садов'як М.Б., Мазник Ю.І., Секретар І.В., Старецький А.О., Волос М.В. Цифровізація як фактор інтенсивного розвитку виробничого потенціалу підприємств будівельної індустрії. *Академічні візії*. 2024. Вип. 28. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1066733212>